

Sygn. akt VU 1271/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 czerwca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Beata Łapińska

Protokolant stażysta Bożena Sobczyk

po rozpoznaniu w dniu 4 czerwca 2014 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku R. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T..

o dodatek pielęgnacyjny

na skutek odwołania R. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T..

z dnia 12 sierpnia 2013r. sygn. (...)

- 1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje R. K. prawo do dodatku pielęgnacyjnego na okres od dnia 1 sierpnia 2013 roku do dnia 31 lipca 2016 roku,**
- 2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.. na rzecz R. K. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego.**

Sygn. akt VU 1271/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 sierpnia 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.. odmówił wnioskodawcy R. K. prawa do dodatku pielęgnacyjnego do renty. W uzasadnieniu ZUS podał, że wnioskodawca jest zdolny do samodzielnej egzystencji, a zatem brak jest podstaw do przyznania świadczenia.

Od powyższej decyzji złożył odwołanie w dniu 11 września 2013 roku R. K..

ZUS wnosił o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił co następuje:

R. K., urodzony w dniu (...), uległ w dniu 29 lipca 2006 roku wypadkowi komunikacyjnemu, w wyniku którego doznał ciężkiego urazu czaszkowo-mózgowego ze złamaniem kości czaszki i obrzękiem mózgu.

(dowód: karta informacyjna leczenia szpitalnego k. 1 w aktach ZUS)

W okresie od 27 stycznia 2007 roku do 31 lipca 2013 roku wnioskodawca był uprawniony do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy i dodatku pielęgnacyjnego.

(dowód: decyzje ZUS z dnia 13 marca 2007 roku k. 31, 26 sierpnia 2009 roku k. 107 i 1 lutego 2011 roku k. 127, w aktach ZUS)

W dniu 5 czerwca 2013 roku R. K. złożył wniosek o dalsze prawo do renty wraz z dodatkiem pielęgnacyjnym.

(dowód: ww. wniosek k. 141 w aktach ZUS)

Orzeczeniem z dnia 1 lipca 2013 roku lekarz orzecznik ZUS stwierdził, że wnioskodawca jest całkowicie niezdolny do pracy do dnia 31 lipca 2016 roku, ale nie jest niezdolny do samodzielnej egzystencji.

(dowód: orzeczenie lekarza orzecznika ZUS z dnia 1 lipca 2013 roku z dokumentacją medyczną k. 1, 10 w aktach ZUS)

R. K. wniósł sprzeciw od powyższego orzeczenia w wyniku czego sprawę skierowano na komisję lekarską ZUS, która w dniu 5 sierpnia 2013 roku wydała orzeczenie zgodne z opinią lekarza orzecznika ZUS. Po ponownym badaniu zdiagnozowano u wnioskodawcy: stan po ciężkim urazie czaszkowo mózgowym w 2006 roku, obecnie z porażeniem prawej kończyny górnej i niedowładem prawej kończyny dolnej, wodogłowie pourazowe, ze wszczepioną zastawką komorowo-otrzewnową oraz zespół psychoorganiczny.

(dowód: orzeczenie komisji lekarskiej ZUS z dnia 5 sierpnia 2013 roku k. 12, 10 w aktach ZUS)

Decyzją z dnia 12 sierpnia 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.. przyznał wnioskodawcy prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy okresowo do dnia 31 lipca 2016 roku.

(dowód: decyzja ZUS z dnia 12 sierpnia 2013 roku k. 145 w aktach ZUS)

W chwili obecnej u wnioskodawcy utrzymuje się niedowład kończyny górnej prawej i kończyny dolnej prawej. Wnioskodawca jest osobą praworęczną i nie zaadoptował lewej ręki do wykonywania czynności manualnych. Ponadto u skarżącego występują zaburzenia psychiczne, takie jak zaburzenia pamięci, zmniejszenie i napady agresji. Wnioskodawca nie jest w stanie samodzielnie przygotować sobie posiłków, brać leków, wykonywać czynności związanych z higieną osobistą, zrobić zakupów, zostać w domu i załatwić innych czynności życia codziennego. W wykonywaniu powyższych czynności potrzebuje pomocy innej osoby. Pomocą tą zajmuje się głównie żona wnioskodawcy.

(dowód: zeznania świadków O. K. i C. K. k. 48, 49 w aktach sprawy)

Aktualnie u wnioskodawcy występują następujące schorzenia:

- niedowład spastyczny kończyn prawych znacznego stopnia po przebytych krwaku śródmózgowym w wyniku wypadku komunikacyjnego w 2006 roku;
- wodogłowie pourazowe;
- encefalopatia pourazowa;
- stan po operacji biodra prawego w 2008 roku;
- organiczne zaburzenia osobowości i procesów poznawczych o znacznym nasileniu objawów (F 07);
- organiczna chwiejność afektywna (F 06.6);
- zespół psychoorganiczny (F 07.9).

Z powodu powyższych schorzeń wnioskodawca jest niezdolny do samodzielnej egzystencji od 1 sierpnia 2013 roku do 31 lipca 2016 roku.

(dowód: opinie biegłych lekarzy psychiatry A. R. i psychologa J. Ś. k. 17-19, neurologa B. M. k. 52-53 i psychiatry B. J. k. 58-60 w aktach sprawy)

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do treści art. 75 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2013r., poz. 1227 ze zm.) dodatek pielęgnacyjny przysługuje osobie uprawnionej do emerytury lub renty, jeżeli osoba ta została uznana za całkowicie niezdolną do pracy oraz do samodzielnej egzystencji albo ukończyła 75 lat życia.

Natomiast na drodze wykładni art. 13 ust. 5 powołanej ustawy przyjmuje się, że niezdolność do samodzielnej egzystencji oznacza spowodowaną naruszeniem sprawności organizmu konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy drugiej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych.

Ze względu na fakt, że wnioskodawca nie osiągnął limitu wieku wprowadzonego przez ustawodawcę, który to uprawniałby go do otrzymania dodatku pielęgnacyjnego istota sporu w przedmiotowej sprawie sprowadza się do ustalenia, czy spełnia on ustawowe przesłanki niezbędne do uznania ją za osobę niezdolną do samodzielnej egzystencji.

W celu ustalenia tej okoliczności Sąd dopuścił dowód z pisemnych opinii biegłych lekarzy neurologa, psychiatry i psychologa, biegłych z zakresu dziedzin medycyny, w ramach których mieszczą się rozpoznane i niej schorzenia. Ponadto celem ustalenia aktualnego stanu zdrowia wnioskodawcy Sąd dopuścił dowód z zeznań świadków O. K. oraz C. K.. Z uwagi na kwestionowanie wskazanych wyżej opinii biegłych przez strony postępowania konieczne stało się dodatkowo dopuszczenie w trybie art. 286 k.p.c. dowodu z opinii kolejnych biegłych z zakresu neurologii i psychiatrii.

Sąd uznał za wiarygodne zeznania świadków O. K. oraz C. K., żony i brata wnioskodawcy, albowiem posiadają oni najpełniejszą wiedzę w przedmiocie stanu zdrowia wnioskodawcy i możliwości wykonywania przez niego czynności niezbędnych do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych. Z zeznań tych wynika u wnioskodawcy utrzymuje się niedowład kończyny górnej prawej i kończyny dolnej prawej. Wnioskodawca jest osobą praworęczną i nie zaadoptował lewej ręki do wykonywania czynności manualnych w związku z czym nie potrafi sobie nawet ukroić chleba, czy też wziąć leków i utrzymać higieny intymnej. Z uwagi na zaburzenia pamięci i zdziecinnienie wnioskodawca nie może sobie zrobić zakupów, zostać w domu i załatwić innych czynności życia codziennego.

Opinie opracowane przez biegłych psychiatrę A. R., psychologa J. Ś., neurologa B. M. i psychiatrę B. J. Sąd ocenia jako jasne, pełne, logiczne i należycie uzasadnione. Biegli sporządzili opinię po zapoznaniu się z dokumentacją medyczną wnioskodawcy i wynikami badań dodatkowych, jak również po przeprowadzeniu jego osobistego badania. Określili w opiniach, na jakie schorzenia cierpi obecnie wnioskodawca.

Biegłe psychiatrę A. R. i psycholog J. Ś. uznały, iż wnioskodawca jest osobą niezdolną do samodzielnej egzystencji, gdyż stan jego zdrowia narusza sprawność organizmu w stopniu powodującym konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych. W opinii biegłe wskazały, że występujące u wnioskodawcy organiczne zaburzenia osobowości o procesów poznawczych mają charakter trwały i powstały w wyniku ciężkiego urazu głowy, powikłanego wodogłowiem i charakteryzuje się istotnymi zaburzeniami w sferze wyrażania emocji, potrzeb, impulsów i deficytami w sferze poznawczej, głównie w zakresie planowania, przewidywania następstw i zapamiętywania. W badaniu klinicznym i testach psychologicznych stwierdzono u wnioskodawcy deficyty uwagi, pamięci, myślenia abstrakcyjnego i przyczynowo-skutkowego, odhamowanie, brak krytycyzmu, nieadekwatną ocenę swoich możliwości, nieuzasadnioną wesołkowatość naprzemiennie z drażliwością i chwiejnym nastrojem, zmiany tempa i zbroności wypowiedzi z rozwlekłością. Zdaniem biegłych wnioskodawca ma wyraźną skłonność do działań impulsywnych i jest niezdolny do spożytkowania własnych doświadczeń. Jego działania są niestałe, powierzchowne, pozbawione motywacji lub motywowane nieadekwatnie.

W świetle powyższego biegłe uznały, że nasilenie objawów chorobowych u wnioskodawcy jest znaczne i wpływa głęboko na poziom jego przystosowania społecznego i możliwość samodzielnej egzystencji w wymiarze psychicznym i intelektualnym.

Opinia biegłych A. R. i J. Ś. znajduje pełne potwierdzenie w opinii kolejnego biegłego z zakresu psychiatrii B. J., który wydał opinię po zapoznaniu się dodatkowo z zeznaniami świadków żony wnioskodawcy O. K. i C. K. złożonych na rozprawie w dniu 5 marca 2014 roku.

W ocenie biegłego B. J. występujące u wnioskodawcy schorzenia psychiczne powodują naruszenie sprawności organizmu uniemożliwiające nie tylko zdolność do pracy zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami zawodowymi, ale także czynią go niezdolnym do samodzielnej egzystencji. Niezdolność do samodzielnej egzystencji powoduje u wnioskodawcy widoczna przewaga sfery emocjonalno-popędowej na intelektem, skłonność do działań impulsywnych, bezkrytyczność, nieadekwatna ocena własnych możliwości, chwiejność emocjonalna, odhamowanie i aktywność zdeorganizowana.

Wreszcie biegła neurolog B. M., która wydała opinię, podobnie jak biegły B. J., po zapoznaniu się z zeznaniami świadków O. K. i C. K., złożonymi na rozprawie w dniu 5 marca 2014 roku, uznała, że wnioskodawca jest niezdolny do samodzielnej egzystencji. W opinii biegła wskazała, że wnioskodawca porusza się samodzielnie, jednakże mało pewnie. Rozbiera się i ubiera z trudem, ale wymaga pomocy innych osób przy myciu, karmieniu i wykonywaniu innych podstawowych czynności życia codziennego, np. zakupów, sprzątania itp.

W ocenie Sądu opinie wskazanych wyżej biegłych nie zostały w sposób skuteczny zakwestionowane przez organ rentowy w toku postępowania.

W zasadzie jedyny zarzut jaki formułuje organ rentowy względem opinii biegłych sprowadza się do twierdzenia, że skoro wnioskodawca jest zdolny do wykonywania niektórych czynności samoobsługowych, np. może samodzielnie utrzymać higienę osobistą w podstawowym zakresie, załatwiać potrzeby fizjologiczne, czy też przygotować sobie posiłki, to nie można uznać go za osobę niezdolną do samodzielnej egzystencji.

Zdaniem Sądu twierdzenie takie nie może prowadzić do podważenia opinii biegłej. Do czynności zabezpieczających samodzielną egzystencję człowieka nie należą bowiem wyłącznie tzw. czynności samoobsługi, jak mycie się, ubieranie, samodzielne jedzenie posiłków, ale również nabywanie żywności, przyniesienie jej do domu, podstawowe prace porządkowe nie wymagające wysiłku fizycznego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 27 kwietnia 2000 roku, III AUa 190/2000, OSA 2001/12/44). Tymczasem w przedmiotowej sprawie z zebranego w sprawie materiału dowodowego w postaci zeznań świadków i opinii biegłych wynika jednoznacznie, że wnioskodawca nie jest w stanie wykonywać wszystkich czynności samoobsługowych, albowiem nie jest w stanie samodzielnie przygotować sobie posiłków, wziąć leków, wymaga także pomocy w ubieraniu i myciu. Wnioskodawca nie może także wykonywać innych czynności życia codziennego, takich jak wykonywanie zakupów, czy sprzątanie. Nie jest nawet w stanie samodzielnie wyjść z domu.

Podkreślić należy, że ZUS nie wykazał również w żaden sposób, że nastąpiła poprawa w stanie zdrowia wnioskodawcy, który to stan był w okresie od 27 stycznia 2007 roku do 31 lipca 2013 roku (czyli przez ponad 6 lat) podstawą do przyznawania mu prawa do dodatku pielęgnacyjnego, a jak wynika z opinii biegłych, zmiany w (...) będące skutkiem urazu głowy są nieodwracalne, rokowania co do poprawy stanu zdrowia bardzo niepewne.

Wobec stanowczych wniosków płynących z opinii biegłych psychiatry A. R., psychologa J. Ś., psychiatry B. J. i neurologa B. M., nie było potrzeby dalszego mnożenia opinii uzupełniających, ani powoływania kolejnych biegłych na okoliczności, które zostały już dostatecznie wyjaśnione. Opinie te należało bowiem, przy uwzględnieniu treści art. 233 § 1 k.p.c., ocenić jako fachowe, rzetelne oraz pełne. Mając powyższe na uwadze Sąd nie uwzględnił wniosku organu rentowego o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego lekarza psychiatry. Potrzeba powołania innego biegłego winna bowiem wynikać z okoliczności sprawy, a nie z samego niezadowolenia strony z dotychczas złożonych

opinii (por. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 sierpnia 1999 roku, I PKN 20/99, OSNP 2000/22/807). Zdaniem Sądu wniosek dowodowy ZUS zmierzał przy tym jedynie do przedłużenia postępowania w sprawie dostatecznie dojrzałej do ostatecznego rozstrzygnięcia.

Zdaniem Sądu nie można natomiast podzielić wniosków opinii sporządzonej przez biegłą neurolog A. P., w zakresie w jakim wynika z niej, że wnioskodawca jest zdolny do samodzielnej egzystencji. Zdaniem biegłej wniosek o zdolności do samodzielnej egzystencji wnioskodawcy uzasadnia jedynie to, że jest on w stanie samodzielnie poruszać się i spożywać posiłki. Jednocześnie biegła wskazała, że wnioskodawcy wymaga pomocy w przygotowywaniu posiłków, kąpieli i zakupach. Tymczasem, jak to już wyżej wskazano, do czynności zabezpieczających samodzielną egzystencję człowieka nie należą tylko wyłącznie czynności samoobsługi, ale również czynności związane z nabywaniem żywności i przyniesieniem jej do domu i podstawowe prace porządkowe. Dodać należy, iż opinia biegłej neurolog A. P. ma mniejszy walor dowodowy, aniżeli opinia biegłej neurolog B. M., albowiem została wydana bez uwzględnienia treści zeznań świadków O. K. i C. K., którzy wskazali, jak wygląda obecnie funkcjonowanie wnioskodawcy.

Ponadto wskazać, że nie było konieczności konfrontacji biegłych A. P. i B. M. celem ustosunkowania się przez nich do twierdzeń przeciwnych. Takie wzajemne ustosunkowanie się autorów opinii jest bowiem niezbędne tylko wówczas, gdy rozbieżność poglądów nie wynika z błędów, czy niedokładności występujących w opinii. Tymczasem wnioski opinii biegłej A. P. stoją w oczywistej sprzeczności z definicją niezdolności do samodzielnej egzystencji. ZUS nie wnioskował przy tym o konfrontację biegłych neurologów.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w punkcie „1” sentencji.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie obowiązku zwrotu kosztów zastępstwa procesowego znajduje uzasadnienie w treści art. 98 k.p.c. oraz przepisów § 11 ust. 2 w zw. § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013r., poz. 490).